

IURIDICA PRIMA

Institute for Legal – Economic Research and Education
Институт за правно-економски истражувања и едукација
Ј У Р И Д И К А П Р И М А

1- ва Меѓународна научна конференција
ОХРИДСКА ШКОЛА НА ПРАВОТО - 2015

Тема:

*„Новите предизвици во уредувањето на правните односи во духот
на Европските вредности“*

First International Scientific Conference
OHRID SCHOOL OF LAW - 2015

Topic:

*„New Challenges in Regulation of the Legal Relations in the Sense of
the European Values“*

КНИГА НА АПСТРАКТИ
BOOK OF ABSTRACTS

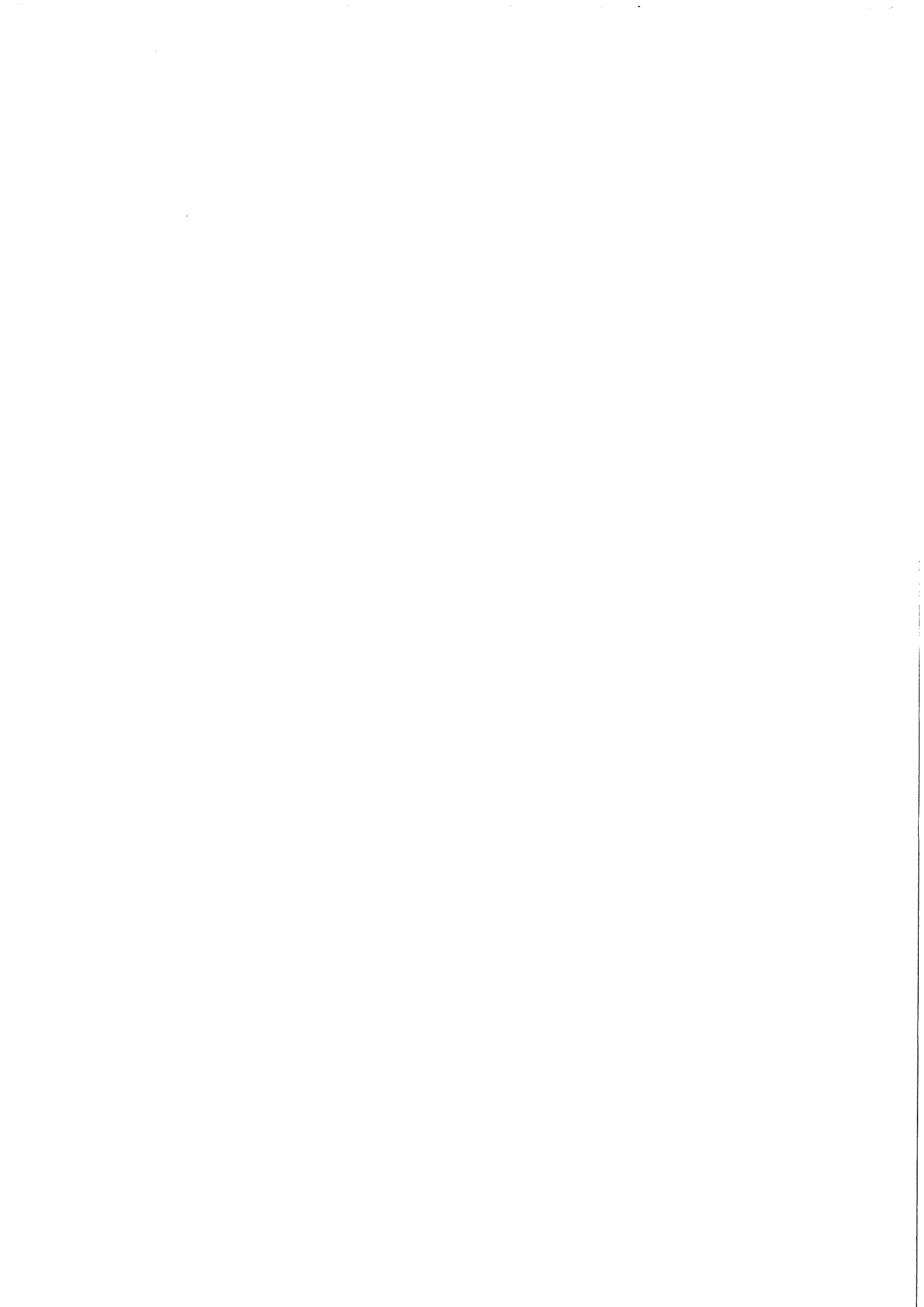
14-17 Мај Охрид 2015
14-17 May Ohrid 2015

Институт за правно-економски истражувања и едукација
ЈУРИДИКА ПРИМА

Главен и одговорен уредник: д-р Ангел Ристов
Меѓународен уредувачки одбор:

1. Д-р д-р Владимир Петров, Правен факултет „Нов Бугарски Универзитет“ Софија, Правен факултет Универзитет „Св. Св. Кирил и Методиј“ Велико Трново, Република Бугарија;
2. Д-р Михаил Малчев, Правен факултет, Универзитет „Св. Климент Охридски“ Софија, Република Бугарија;
3. Д-р Дамјан Можина, Правен факултет, Универзитет во Љубљана, Република Словенија;
4. Д-р Илија Вукчевиќ, Правен факултет, Универзитет Доња Горица, Подгорица, Република Црна Гора;
5. Д-р Драгиња Вуксановиќ, Правен факултет, Универзитет во Подгорица, Република Црна Гора;
6. Д-р Ненад Тешиќ, Правен факултет Универзитет во Белград, Република Србија;
7. Д-р Новак Крстиќ, Правен факултет Универзитет во Ниш, Република Србија;
8. Д-р Весна Симовиќ Звицер, Правен факултет, Универзитет во Подгорица, Република Црна Гора;
9. Д-р Марко Беванда, Правен факултет Универзитет Мостар, Република Босна и Херцеговина;
10. Д-р Раденко Јотановиќ, Правен факултет Универзитет во Бања Лука, Република Македонија, Република Српска, Босна и Херцеговина;
11. Д-р Сања Гонцета, Колец на применети науки Лавослав Ружички, Република Хрватска;
12. Д-р Лидија Шимуновиќ, Правен факултет, Универзитет во Осиек, Република Хрватска;
13. Д-р Лазар Јовевски, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил Методиј“ Скопје, Република Македонија;
14. М-р Илија Манасиев, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија;
15. М-р Душан Босиљанов, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија.

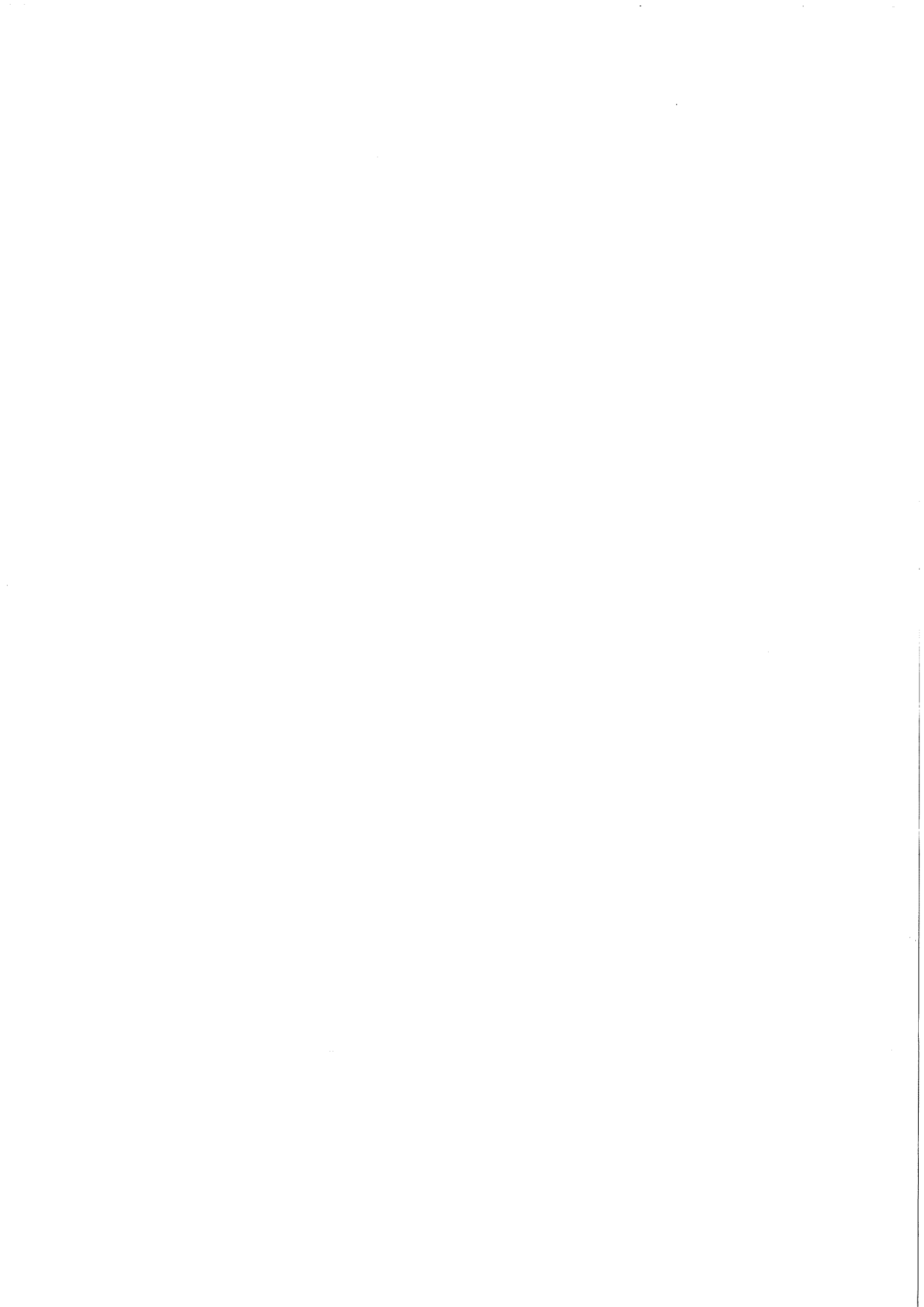

Institute for Legal – Economic Research and Education
IURIDICA PRIMA

Editor –in-chief: Angel Ristov, PhD

International Editorial Board:

1. PhD, Vladimir Petrov, Faculty of Law “New Bulgarian University” Sofia, Faculty of Law University “Ss. Ss. Cyril and Methodius” Veliko Trnova, Republic of Bulgaria;
2. Phd, Mihail Malchev, Faculty of Law, University “St. Kliment Ohridski” Sofia, Republic of Bulgaria;
3. PhD, Damjan Možina, Faculty of Law, University in Ljubljana, Republic of Slovenia;
4. PhD, Draginja Vuksanović, Faculty of Law, University in Podgorica, Republic of Monte Negro;
5. PhD, Ilija Vukčević, Faculty of Law, University, Donja Gorica, Podgorica, Republic of Monte Negro;
6. PhD, Nenad Tešić, Faculty of Law, University in Belgrade, Republic of Serbia;
7. PhD, Novak Krstić, Faculty of Law, University in Nis, Republic of Serbia;
8. PhD, Vesna Simovic Zvicer, Faculty of Law, University in Podgorica, Republic of Monte Negro;
9. PhD, Marko Bevanda, Faculty of Law, University in Mostar, Republic of Bosnia and Hercegovina;
10. PhD, Radenko Jotanović, Faculty of Law, University in Banja Luka, Republic of Srpska, Bosnia and Hercegovina;
11. PhD, Sanja Gongeta, Republic of Croatia, College of Applied Sciences Lavoslav Ružički in Vukovar, Republic of Croatia;
12. PhD, Lidija Šimunović, Faculty of Law, University in Osijek, Republic of Croatia;
13. PhD, Lazar Jovevski, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of Macedonia;
14. LLM, Ilija Manasiev, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of Macedonia;
15. LLM, Dushan Bosiljanov, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of Macedonia.

Д-р д-р Владимир Петров, редовен професор,
Правен факултет „Нов Бугарски Универзитет“ Софија,
Правен факултет „Св. Св. Кирил и Методиј“ Велико Трново, Република Бугарија

РЕФОРМАТА В БЪЛГАРСКАТА ПРАВНА СИСТЕМА

Апстракт

Тази реформа не само, че не е завършена, но изобщо не е започнала. У всеки член на българското общество, в държавни и правителствени органи, в стопански и културни организации и съюзи, въпросът за бързото и качествено извършване на тази реформа се оценява като най-важният от който зависи икономическото и политическо съществуване и развитие на България и достойното ѝ място сред държавите-членки на Европейския съюз. Вече седем години след приемането на България в Европейския съюз през 2007 година обаче, негативните доклади на Съюза отбелязват многобройните проблеми, с които трябва да се справи българската държава и общество, за да отговаря на изискванията залегнали в актовете за учредяването на Съюза и на принципите и условията, при които могат да бъдат приемани и присъединявани нови държави-членки към него. Неизменно с особена острота в докладите за България се изтъква състоянието на българската правна система, която е неефективна и сериозно засегната от корупция на всички нива на държавата и обществото, а предписаните мерки от Европейския съюз, в това число с намесата на дипломатически представители на страни-членки на Съюза, не дават сериозни резултати и се изразяват в най-добрия случай до разбиване на конкретни корупционни схеми, без да засегне основно корупционната същност на самата правна система.

Разисквайки идеите, които се обсъждат в законодателните органи на българската държава и дискутират в обществото и в средствата за масова информация, авторът предлага различното си мнение както по понятието „корупция“ и многообразните проявни форми на това негативно явление, поради което то се оказва толкова здраво вкоренено в българската правна система, а борбата за премахването му толкова неефективна и безрезултатна. В статията се споделят и частични мерки, които могат да подобрят значително ефективността на правното регулиране и върнат в значителна степен доверието на българските граждани и цялото общество в смисъла и качествата на конституционно установената в България правна система.

Д-р Тодор Каламатиев, редовен професор,
Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ Скопје, РМ
М-р Александар Ристовски, асистент,
Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ Скопје, РМ

ПРИСТОЈНА РАБОТА И ПРАВНА ПОЛОЖБА НА КУЌНИТЕ ПОМОШНИЦИ

Апстракт

Концептот „пристојна работа“ и неговото регулирање, започнуваат да се појавуваат како основни подрачја кон кои е насочена нормативната активност на Меѓународната организација на трудот (МОТ). Пристојната работа се сведува на четири основни компоненти кои се нераздвојлив дел од секој работен однос: примена на загарантираните права од работен однос, создавање услови и можности за вработување, соодветна социјална заштита и социјален дијалог.

Традицијата, природата на работата и правната положба на куќните помошници, ја карактеризираат оваа група работници како една од најранливите категории. МОТ, со усвојувањето на Конвенцијата за куќни помошници, 2011 (бр. 189) и Препораката за куќни помошници, 2011 (бр. 201), воспоставува нова димензија во регулирањето на условите за работа на куќните помошници.

Работните односи на куќните помошници се почесто се нормираат и од страна на националните работни законодавства. Пристојната работа на куќните помошници, произлегува од начинот на регулирање и имплементација на пристојните услови за работа на оваа категорија работници. Во рамките на условите за работа, пристојната работа на куќните помошници се поврзува со пристојно плаќање и регулирано работно време.

Клучни зборови: *пристојна работа, куќни помошници, куќна (домашна) работа, Конвенција за куќни помошници, 2011 (бр.189) на МОТ*

Д-р Никола Тупанчески, редовен професор
Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ Скопје,
Република Македонија

Општиот законски максимум на казната затвор според КЗ на РМ – *votumseparatum*

Апстракт

Се чини дека и последните измени на КЗМ што се однесуваа на пропишувањето (читај: но и изрекувањето!) на општиот законски максимум на казната затвор, не докрај го решија прашањето поврзано со временското лишување од слобода. Имено, законодавецот во чл.35, стипуларјки ја максималната казна затвор, оперира со синтагмата „за кривичните дела за кои е пропишана и казна доживотен затвор, може да се изрече казна долготраен затвор од 40 години“. Старото законско решение во однос на максималната казна затвор беше „за кривичните дела за кои е пропишана и казна доживотен затвор, може да се изрече казна затвор од 20 години“. Дали тоа значи дека судот при изрекувањето на времената казна лишување од слобода ќе изрекува казна од 40 години затвор како фиксна казна (во нејзиниот апсолутен износ!) или ќе има можност да ја индивидуализира во зависност од квалитетот на неправото (олеснителни или отежнувачки околности) во размер меѓу 20 и 40 години, како што тоа досега беше правено во практиката кога важеше старото решение – меѓу 15 и 20 години. Македонскиот правораздавач, може да се пофали со донесените неколку пресуди кои се во прилог на стојалиштето (но тие не се мнозинство!) дека постои можност за дискреција на судот во градацијата на неправото. Тоа беа пресуди со изречени 17, 18 години го затвор итн.

Но, дали интенцијата на законодавецот односно смислата на одредбата е во таа насока – телеолошкото толкување има таков контекст или пак, судското токување на оваа одредба не е во согласност со принципот: *sublegetibertas!*

Се разбира, дека во овој труд од суштинско значење ќе биде детекцијата на „духот на законот“ !

Д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска, редовен професор,
Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ Скопје,
Република Македонија

Договорите на автономна трговска пракса како начин на алтернативно финансирање на мали и средни претпријатија

Апстракт

Авторот во текстот зборува за правната уреденост на договорите за факторинг, форфетинг, лизинг, лиценца и франшизинг и нивното економско значење за алтернативно финансирање на малите и средни претпријатија. Во услови на економска криза, во услови на тешка достапност на кредити, авторот посочува дека договорите на автономната практика стануваат значаен извор за финансирање на бизнисите. Овие договори, иако на почеток се јавуваат како производ на потребите на трговците со текот на времето стануваат предмет на правно вообликување. На почеток единствени извори за уредување на односите помеѓу договорните страни се воспоставената практика и општите услови на работење на трговците, финансиските компании и банките, што даваат ваков вид на услуги. Потоа, за нивно правно уредување од различни меѓународни трговски организации се создаваат разни видови на водичи, модели на закони како и донесување на меѓународни договори и конвенции со кои се уредуваат и одделниот вид дејност и соодветните договори. Денес како извор за уредување на овие договорните односи покрај споменатите се јавуваат уште два вида извори. Прво тоа се националните закони што покрај норми за одделните дејности ги уредуваат и договорите со кои се нудат овие услуги. Второ постојат земји, каде норми за овие трговски договори се содржани во националните трговски или граѓански законици. Во трудот се прави споредбено правна анализа на правната уреденост на овие договори и се укажува на нивното значење за финансирање на бизнисите во земјите од регионот.

***Клучни зборови:** договори на автономна трговска практика, алтернативно финансирање на мали и средни бизниси, договор за факторинг, договор за форфеитинг, договор за лизинг, договор за лиценца и договор за франшизинг*

Д-р Горан Коевски, редовен професор,
Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје,
Република Македонија

Конзорциум

- поим, правна природа, видови, предности и слабости -

Consortium

- Definition, Legal Nature, Types, Advantages, Limitations -

Апстракт

Во македонскиот Закон за концесии и јавно приватно партнерство („ЗКЈПП“), помеѓу останатото, се уредуваат и доделувањето на концесија на добра од општ интерес и договорот за воспоставување на јавно приватно партнерство.

Како еден од видовите на приватен партнер, според ЗКЈПП, може да се јави и конзорциумот со кого јавниот партнер склучува договор за воспоставување на јавно приватно партнерство. Под поимот „конзорциум“ законодавецот подразбира „група на економски оператори кои заеднички поднесуваат понуда или барање за учество, без притоа да претставуваат посебна правна форма“.

Поради сето погоре, дојдовме до идеја подетално да го елаборираме концептот на конзорциумот како начин на здружување на независни деловни субјекти.

Во трудот ќе се елаборираат конзорциумскиот потфат и неговите појавни правни облици: договорот за конзорциум, како *ad hoc* организирање за конкретенкооперативен конзорциумски потфат од една, и конзорциумот, кој за потребите на конкретната работа се организира како посебно правно лице, од друга страна.

Особено интересна е правната природа на конзорциумскиот однос, односно дали се работи за времено друштво на граѓанското право или, пак, за едно од познатите форми на трговски друштва.

Во продолжение ќе се дадат и споредбено-правни искуства на нормативното уредување на појавните форми и видови на конзорциуми, спецификите на внатрешните односи на членовите на конзорциумот, уредувањето на надворешните односи на конзорциумот со јавниот партнер, споредбата со слични форми на организирање на независни правни субјекти (Gelegenheitsgesellschaft, Pool, Joint Venture, Syndikat, Zweckverband, Arbeitsgemeinschaft, Meta-Geschaft или Kartell) и друго.

Во трудот ќе се даде и преглед на предностите и слабостите на развивањето на посебни модели на конзорциумски потфати, согласно потребите на специфичната работа, односно потфат.

Конечно, во трудот ќе се направи обид да се елаборираатрасположивите правни форми на конзорциум според македонското позитивното право.

Д-р Дејан Мицковиќ, редовен професор, Правен факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, Република Македонија

Сурогат мајчинството во Република Македонија

Апстракт

Сурогат мајчинството е прифатено во правниот систем на Република Македонија во 2014 година, со измени и дополнувања на Законот за биомедицински потпомогнато оплодување, со што Македонија се вклучи во малиот број европски земји во кои е дозволено и регулирано сурогат мајчинството. Во овој труд авторот го објаснува поимот и различните видови на сурогат мајчинство и ги анализира аргументите *pro et contra* прифаќањето на сурогат мајчинството во правниот систем на Република Македонија. Во трудот се наведува дека постојат сериозни аргументи во прилог на регулирањето на сурогат мајчинството, како што се остварувањето на репродуктивната слобода, реализацијата на слободата на волјата и на слободата на договарањето. Истовремено, авторот наведува дека постојат и бројни аргументи против воведувањето на сурогат мајчинството, кои се поврзани со загрозување на достоинството и дигнитетот на жената и на детето, преку воведувањето на пазарните елементи во процесот на репродукцијата. Во трудот авторот наведува дека со сурогат мајчинството може да дојде до постоветување на детето со објект кој може да се продава и купува на пазарот за одредена цена, а постои опасност и од претворање на жената во инкубатор, чие тело се користи за остварување на материјална надомест, со што се деградира концептот на мајчинството. Освен тоа, сурогат мајчинството може да доведе и до експлоатација на жената, како и до пореметување на односите во семејството.

Авторот дава анализа на правните решенија во законот за биомедицински потпомогнатото оплодување кои се однесуваат на сурогат мајчинството и укажува на одредени слабости на постојниот модел за регулирање на сурогат мајчинството во Македонија. Авторот, помеѓу останатото, како слабости на законот ги наведува забраната за вонбрачните парови да се јават како договорни страни при склучувањето на договорите за сурогат мајчинството, напуштањето на концептот *mater semper certa est* преку откажувањето на сурогат мајката од мајчинството уште пред да биде оплодена, како и воведувањето на можноста за алогенеичко сурогат мајчинство, при кое парот користи дониран ембрион кој се имплантира кај сурогат мајката и поради тоа нема ниту генетска, ниту биолошка врска со детето што ќе се роди. Врз основа на анализата на регулирањето на сурогат мајчинството во Македонија и во споредбеното право, авторот дава повеќе предлози за подобрување на сегашниот модел за регулирање на сурогат мајчинството во Република Македонија.

Д-р Тони Дескоски, редовен професор, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија
М-р Илија Руменов, асистент, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија
М-р Вангел Доковски, соработник, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија

**ПРИЗНАВАЊЕ И ИЗВРШУВАЊЕ НА СТРАНСКИ СУДСКИ ОДЛУКИ
- КОМПАРАТИВЕН ПРЕГЛЕД НА РЕШЕНИЈАТА ВО ЗАКОНОТ ЗА
МЕЃУНАРОДНО ПРИВАТНО ПРАВО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВО
ХАШКАТА КОНВЕНЦИЈА ЗА ДОГОВОРИТЕ ЗА ИЗБОР НА НАДЛЕЖЕН СУД ОД
2005 ГОДИНА –**

Во овој текст, авторите даваат преглед на решенијата кои ги нудат Законот за меѓународното приватно право на Република Македонија и Хашката конвенција за договорите од 2005 година, а кои се однесуваат на условите (формални и материјални) за признавање и извршување на судските одлуки кои се донесени од страна на судовите чија надлежност е пророгирана. Авторите даваат краток историски преглед на процесот на донесување на Хашката конвенција од 2005 година, а подоцна се задржуваат на самостојна анализа на материјалните услови и формалните услови за признавање и извршување на судски одлуки според конвенциските правила. Како посебно интересни, авторите ги издвојуваат прашањата поврзани со признавањето и извршувањето на одлуките за претходните прашања и т.н. *punitive damages*. Исто така, како еден од заклучоците кои се изведени во текстот е забраната за неограничена контрола на судот на признавањето и извршувањето кои авторите ја изведуваат од самиот текст на конвенцијата.

Prof. d-r sci. Toni Deskoski, Full-time Professor, University "Ss. Cyril and Methodus", Faculty of Law "Iustinianus Primus", in Skopje.

Ilija Rumenov MSc, Teaching and Research Assistant, University "Ss. Cyril and Methodus", Faculty of Law "Iustinianus Primus", in Skopje.

Vangel Dokovski MSc, Teaching and Research Fellow, University "Ss. Cyril and Methodus", Faculty of Law "Iustinianus Primus", in Skopje

RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF FOREIGN JUDGMENTS
- COMPARATIVE OVERVIEW OF THE PRIVATE INTERNATIONAL LAW
ACT OF REPUBLIC OF MACEDONIA AND THE HAGUE CONVENTION ON
CHOICE OF COURT AGREEMENTS -

The Hague Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreements aims at ensuring the effectiveness of choice of court agreements between parties to international commercial contracts.

The Convention contains three basic rules that give effect to choice of court agreements:

1. The chosen court must in principle hear the case (Art. 5);
2. Any court not chosen must in principle decline to hear the case (Art. 6); and
3. Any judgment rendered by the chosen court must be recognized and enforced in other Contracting States, except where a ground for refusal applies (Arts 8 and 9)

The authors analyse the recognition and enforcement of foreign judgments under the provisions contained in the Hague Convention from 2005. Special attention is given to the Articles 8 and 9 of the Convention.

Throughout the paper, a comparative analysis is given to the history of the Convention and the relations between Article 6 (Obligations of a court not chosen) and Article 9 (Refusal of recognition or enforcement) of the Convention. Also, the authors analyse the recognition and enforcement of foreign judgments under the provisions contained in the Private International Law Act of Republic of Macedonia.

Д-р Ана Павловска-Данева, редовен професор, Правен факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св.Кирил и Методи“ Скопје, Република Македонија

Д-р Елена Давитковска, доцент, Економски институт, Универзитет „Св.Кирил и Методи“
Скопје, Република Македонија

„Европеизација“ на управната постапка во Република Македонија

Апстракт

Во модерните демократски држави, може да се издвојат три општи цели на управната постапка: да се промовираат формални гаранции за правата на поединци преку примена на принципот на законитост; да се обезбеди формален гарант за заштита на јавниот интерес преку инсистирање на транспарентни процедури, што ќе овозможи до извесен степен контрола над работата на администрацијата; и да се создадат услови за капитални инвестиции и стопански развој, преку обезбедување на одговорни и предвидливи процедури, што ќе резултира со зголемување на легимитетот на институциите пред граѓаните. Заедно со цврсти и правични административни процедури, соодветна структура и организација на администрацијата заснована на меритократски службенички систем треба да се изгради целосна слика за добра јавна администрација.

Од истражувањето може да резимираме дека современите тенденции несомнено укажуваат дека постои потреба од кодифицирање на правилата со кои се уредува постапувањето и одлучувањето на институциите и другите органи во Европската управа во остварувањето на управната функција на унијата, во еден единствен унифицирачки пропис кој би можел да го носи називот „Европски административен процедурален акт“.

POSSIBLE RESTRICTIONS TO FREE MOVEMENT OF WORKERS WHEN SERBIA JOINS THE EUROPEAN UNION

Summary: The right to free movement is one of the four fundamental freedoms enjoyed by EU citizens, which entitles them to the right to move and stay; to reside; their family members have the right to enter and stay; and to employment. One of the restrictions of the right to free movement of workers within the EU refers to workers from new member states. The purpose of the seven year transitional period is to prevent a sudden inflow of workers. However, the available data question such an approach. At the end of 2013, only 2.8% of EU nationals lived in another member state (Eurostat data). Cultural, lingual, financial and other obstacles relativize the right to free movement of workers within the EU questioning the justification of the existence of this restriction - which is the subject matter of this paper.

Key words: *European integrations, labour force, restrictions of free movement*

Marko Bevanda, associate professor
Faculty of Law, University of Mostar, Bosnia and Herzegovina
marko.bevanda@pfmo.ba; markobevanda@gmail.com

CIVIL LAW LIABILITY FOR (DEFECTIVE) TOBACCO PRODUCTS

Abstract

Despite the fact that the European Union has enacted many instruments addressing the tobacco control and „safety“ of tobacco products, including directives, decisions, resolutions, and recommendations, diseases related to tobacco use (smoking) kill more than 700 000 European every year. Despite scientific evidence that the (long-term) exposure to tobacco smoke leading to the enormously harmful consequences such as illnesses, physical impairments and death, legal systems around the world haven't the strength and power to impose special system of liability for tobacco products - liability of the tobacco industry for damages caused by the consumption of their (legal, but extremely dangerous) products during its normal (reasonably expected) use.

In many legal cases over the years in the USA and elsewhere tobacco industry successfully avoided liability for damage caused by tobacco products. But some recent legal cases and success of plaintiffs in tobacco lawsuits in the USA and few member states of the European Union show that is changing, slowly but undeniably.

The author in the article describes and analyses litigations against tobacco companies in the United States and Europe. This article also describes the history and evolution of tobacco litigation in United States because the U.S. experience (experiences of U.S. courts) with tobacco litigation is undoubtedly extremely important and useful for European legal systems, legal science and practice.

Keywords: *tobacco litigation, product liability, strict liability, defective product, dangerous product*

PhD, Draginja Vuksanovic, assistant professor, Faculty of Law, University of Montenegro, Podgorica, Republic of Monte Negro

Conclusion of harmful contracts - criminal offense or not?

Abstract

In order that one legal affair can have a legal effect (e.g. contract) it is necessary that its conclusion fulfills all conditions. The conditions for the conclusion of a contract are *the contracting ability, consent of the will, form of a contract, subject of contract and causa*. When we talk about the form, we think of those legal affairs in relation to which the legislator prescribes the form as an important condition for the validity of a legal affair. If any of these important conditions are not met, the legal affair is nonexistent, and if all conditions are met, but some of those conditions violate some interest, legal affair is invalid. Depending on whether they violate public interest (the interest of public order) on one hand or the interest of the individual (private interest) on the other hand, invalid legal affairs are divided into absolutely null and void, or if they violate the private interest into relatively null and void (voidable) legal affairs.

Special attention of our interest are illegal legal affairs from a division of absolutely null and void legal affairs, with emphasis on concluded harmful contracts, which insult the institution of public order. In the earlier legislation of the former FRY and the FRS, concluding harmful contracts has been prescribed by the Criminal Code as a criminal offense. In a positive law, a criminal law does not prescribe the standards by which concluding harmful contracts could be found in the criminal laws. We have witnessed that in the period of transition, and in a rush of many investors with dubious reputation, a large number of harmful contracts have been concluded, the application of which (legal effects coming into force), is waiting for the decision of the Parliament.... The dilemma and important question remain: Should the conclusion of the harmful contracts be prescribed as a criminal offense and should it be returned within the framework of the criminal code?

Prof. Ilija Vukcevic, Podgorica, Monte Negro

SCHUMACKER DOCTRINE OF THE COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION AND THE COURT PRACTICE OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF MONTENEGRO IN THE AREA OF ANTIDISCRIMINATION: IS RECONCILIATION POSSIBLE?

Abstract

At the session held on March 26th 2015, the Government of Montenegro has adopted a document called the Analysis on the realization of tax policy for the year 2014. The goal of this analysis is the understanding of the impact that a tax legislation has on the commerce and budget, but also the determination of the degree of compatibility with *acquis*, in the context of European Union association process. Among other, in the part related to tax on income of natural persons, the necessity of harmonization with the Recommendation of the European Commission 94/79/EC is emphasized. Namely, this general legal act of European Union includes the rules of Schumacker doctrine, which relates to the anti discriminatory tax treatment of nonresident natural persons, developed in the case practice of the Court of Justice of the European Union. This article represents an analysis of the subject doctrine and the possibility of its application in the legal system of Montenegro, in the context of case practice of the Constitutional Court in the area of anti discrimination. The article will show that rules of the Schumacker doctrine go beyond the understanding of the notion of anti discrimination from case practice of the Constitutional Court of Montenegro.

Mirjana Radović, PhD, Mag. iur., LL.M. (Humboldt),
Assistant Professor at the Faculty of Law University of Belgrade

THE NEW SERBIAN LAW ON PAYMENT SERVICES

Abstract

In December 2014 Serbia has adopted the new Law on Payment Services, that will enter into force on October 1st, 2015. This legal act brings a lot of significant changes into Serbian law of bank payments. The primary goal of these changes was to bring Serbian law in line with the harmonised legal regime in the European Union. Therefore, the Law on Payment Services is based on several important EU directives, such as the Payment Services Directive, Settlement Finality Directive, E-Money Directive, etc. However, the latest Payment Accounts Directive was not considered when the new Serbian law was drafted. Hence, the achieved harmonisation is only partial, and already needs to be improved with regard to these novelties. The most important changes to the law of bank payments, introduced by the Law on Payment Services, consist of: a) abolishment of obligation to make payments by wire transfer for persons who do business; b) liberalisation of payment services market; c) regulation of payment institutions and electronic money institutions as the new forms of companies; d) regulation of electronic money as the new form of funds; d) regulation of payment systems and their operation; e) stronger protection of payment service users; and f) clarity and comprehensiveness as to the rights and obligations of the parties in connection with providing payment services. In this conference contribution the author explains these new solutions of the Law on Payment Services, as well as their legislative purpose, and examines the achieved level of harmonisation with the *acquis communautaire*.

Key words: *payment service, payment system, payment institution, electronic money, electronic money institution, settlement finality, EU law.*

International standards on freedom of movement for workers

Abstract

International migration law as a separate law area does not exist yet. It is composed of the rules established in various subsystems of the public international law. They are the international human rights law, international humanitarian law, and international criminal law. Various instruments are applied depending on the type of migration and migratory groups to which they relate, among them migrant workers.

The first international instruments aimed at finding solutions to the problems that migrant workers have in practice are contained in the conventions and recommendations of the International Labour Organization: Convention on Migration for Employment, No.97,1949 and the Convention on Migrant Workers (No.143), 1975 as well as recommendations for their implementation into national legislations. The International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families, adopted in December 1990, brings together the vast majority of independent provisions of the International Labour Organization instruments.

In addition to universal international documents related to freedom of movement for workers, they are especially important acts adopted within the European Union, whose core values: lasting peace, equality, freedom, solidarity and security (including social security). Free movement of people is one of the four fundamental freedoms on which the European Union (with the freedom of movement of goods, services and capital). Institutional arrangement of the EU required from the member states to give up part of their sovereignty and powers and to transfer them to the EU, with the aim of strengthening the joint, European interests. In that respect, the EU rules take precedence over national legislations, and some regulations are directly applicable. Under the direct EU jurisdiction is, for example internal market. On the other hand, the policy of social security is not under the direct jurisdiction of the European Union, it is one of the areas in which it is implemented harmonization (standardization) the laws of the Member States. Namely, each Member state retains its own social security system and is not obliged to harmonize it with those of other member states. Because of their differences on the one hand, and the need to ensure freedom of movement for citizens and workers on the other, it was necessary to adopt instruments that will allow workers and citizens to exercise their social rights from different national social security systems.

Key words: *freedom of movement of workers, migrants, employment, protection of worker's right, social security.*

Д-р Славиша Ковачевић, доцент,
Правног факултета Универзитета у Нишу, Република Србија

Политички и уставни идентитет Европске уније

Апстракт

У раду се разматра преиспитивање природе политичког и уставног идентитета Европске уније и његов утицај на интегративни капацитет њених националних државица. Рад је структуриран тако да први део пропитује политичку и етатолошку природу Европске уније као специфичне *sui generis* заједнице. Други део рада разматра контроверзе у схватању и пројектовању њеног уставног идентитета у контексту плурализма идентитета. Трећи аспект овог рада бави се утицајем различитих регионалних, друштвених, националних, културних специфичности сваке чланице који обликује тенденцију европског универзализма политике и права. Четврти одељак рада истражује основне вредности Европске уније и њихову рефлексију на националне политичке и правне системе.

Кључне речи: *Европска унија, политички идентитет, уставни идентитет, вредности, партикуларне традиције, европски универзализам.*

D-r Vuk Radović, vanredni profesor, Pravnog fakulteta u Beogradu, Republika Srbija
D-r Nenad Tešić, docent, Pravnog fakulteta u Beogradu, Republika Srbija

O UZGREDNIM PRAVIMA POVERIOCA STEČENIM EX LEGE

Apstrakt

Autori u ovom radu usvajaju stanoviše, po kome je obligacioni odnos složena kreacija koja pored poveriočevog prava na činidbu (obligacija u užem smislu), podrazumeva i čitav niz drugih prava (obligacioni odnos u širem smislu). Najčešće se u tom kontekstu navode, a) tzv. sporedna prava koja služe obezbeđenju tražbine iz obligacionog odnosa, b) preobražajna prava kojim se obligacioni odnos zasniva, preinačuje ili okončava (na primer: pravo na prebijanje (kompenzaciju), kao i c) prava na prigovore (na primer: prigovor zastarelosti).

U ovom radu naglasak je stavljen na jednu grupu prava koja poverilac stiče po samom zakonu, a koja su po svojoj prirodi uzgredna (sporedna) prava. Ova prava prate tražbinu i nemaju neku posebnu svrhu nezavisnu od glavnog prava, tako da njima nije moguće odvojeno raspolagati, izolovano od glavnog prava.

Kao posebne grupe ovih prava autori ističu:

1. Prava kojim poverilac sprečava izigravanje (umanjenje dužnikove imovine).
2. Prava kojim poverilac uklanja prepreke za namirenje
3. Prava kojim poverilac jača izgleda za ostvarenje svog prava

Služeći se ovim pravima poverilac duboko zadire u pravnu sferu dužnika. Ipak, pravni poredak poveriocu garantuje takva uzgredna prava, jer bi u suprotnom poverilac često bio onemogućen u ostvarenju svog legitimnog obligacionopravnog interesa, bilo zato što je dužnikova imovina usled njegovih pravnih radnji ili odluka postala nedovoljna za namirenje, bilo zato što dužnikova imovina nije omeđena, pa se ne zna odakle bi poverilac mogao da se namiri.

Jelena Vidić Trninić, Ph.D. , assistant Professor at University of Novi Sad, Faculty of Law

SURROGATE MOTHERHOOD IN LAWS OF SERBIA (DE LEGE LATA AND DE LEGE FERENDA) AND REPUBLIC OF MACEDONIA

Abstract

The author in this paper studies the normative approach of Serbian legislator with regards to surrogate motherhood, which was banned by the Act on Infertility Treatment with Biomedically Assisted Fertilization from 2009 that is still in force. Whilst taking a critical stance towards such legislative solution, the author emphasizes significance of and justification for the novelty proposed in the Pre-Draft of Serbian Civil Code, which foresees introducing contracts on giving birth for another into Serbian law, i.e. allows for surrogate motherhood in domestic law. In light of this, particular focus is placed on the analysis of the proposed solutions, which refer to conditions for the application of this method of bio-medically supported fertilization, as well as its consequences in the light of family law and inheritance law. Bearing in mind the fact that surrogate motherhood has been permitted in the territory of former Socialist Federal Republic of Yugoslavia, namely in the Macedonia, the author shall also examine relevant aspects of its legal regulation in that state. Basing the arguments on the solutions proposed in the Pre-Draft of Serbian Civil Code and current solutions in the laws of Macedonia, while also giving a brief overview of the legislation on this matter in other legal systems, the author offers suggestions as to the manner in which surrogate motherhood ought to be regulated in Serbian law de lege ferenda.

Key words: *surrogate motherhood, Serbian law, Macedonian law.*

Доц. д-р Александра Деаноска – Трендафилова, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Република Македонија

„ИНФОРМИРАНАТА“ СОГЛАСНОСТ ВО СИСТЕМОТ НА ПРАВАТА НА ПАЦИЕНТИТЕ

Апстракт

Иако специфичниот однос лекар - пациент од многу одамна е предмет на научен интерес, доминацијата на релативно новиот концепт на автономија ги подигна стандардите за правата на пациентите кои станаа и законски регулирана материја, а воедно и одговорност не само на здравствените работници туку и на здравствените установи воопшто.

Во системот на здравствени права, посебно место зазема, т.н. информирана согласност, што воедно е прогласена за „златен стандард“ на медицинските интервенции, од причина што претставува еманација на концептот на автономија според кој самиот пациент одлучува за својот третман по соодветно информирање за неговата здравствена состојба, можните опции за лекување и други релевантни околности, очекувани ризици и придобивки од секој од можните третмани итн. „Информираната“ согласност претставува процес во кој првенствено на пациентот му се предочуваат сите горенаведени аспекти, а потоа се обезбедува согласност на начин и во форма како што тоа го предвидува законот. Иако едно од фундаменталните, ова право често е повредено заради несоодветно спроведување на процесот на информирање на пациентот.

Клучни зборови: *информирана согласност, пациент, лекар, право, здравствена установа*

Ass. Prof. Aleksandra Deanoska – Trendafilova, PhD, Faculty of law “Iustinianus Primus” – Skopje, University Ss. Cyril and Methodius, Republic of Macedonia

THE INFORMED CONSENT IN THE SYSTEM OF PATIENTS' RIGHTS

Abstract

Although the specific physician - patient relation has been subject of scientific interest for decades, the dominance of the relatively new concept of autonomy raised the patients' rights standards that have become legally regulated subject and responsibility not only for the health professionals but also for the health institutions.

In the system of the patients' rights, a special place holds the informed consent, also known as "the golden standard" of the medical interventions, because it represents an emanation of the concept of autonomy according to which the patient decides on his/her treatment after proper information on his condition, possible treatment options and other relevant circumstances, expected risks and benefits of each possible treatments etc. The "Informed" consent is a process in which primarily, the patient is informed about all the above aspects, and then provides consent in the manner and form as prescribed by law. Although one of the fundamental rights, it is often violated because of inadequate implementation of the process of informing the patient.

Key words: *informed consent, patient, doctor, right, health institution*

Проф. д-р Александра Груевска-Дракулевски, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Правен факултет „Јустинијан Први“, Скопје, Република Македонија

ПРОБЛЕМОТ НА ПРЕНАТРУПАНОСТ ВО КАЗНЕНО-ПОПРАВНИТЕ УСТАНОВИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Апстракт

Пенитенцијарниот систем во Република Македонија се соочува со сериозен проблем на пренатрупаност во казнено-поправните установи. Се проценува дека во казнено-поправните установи има речиси двојно повеќе затвореници отколку што дозволува капацитетот на установата. На пример, КПД „Идризово“ има капацитет од 700–800 затвореници, а сместува близу 1.800 затвореници. Истото ова се констатира и во други казнени установи. Со тоа грубо се крши правото на затворениците на минимум простор за живеење што понатаму генерира други проблеми (неуспех, поради недостаток на персонал и други притисоци, да се спроведе процесот на ресоцијализација, што резултира со зголемување на рецидивизмот). Проблемот на пренатрупаност го генерира порастот на затворската популација. Во Република Македонија е забележан тренд на континуиран раст на затвореничката популација, што дополнително го истакнува проблемот на пренатрупаност во КПУ. Во ваков случај се прават напори да се градат нови затвори за да се обезбедат нови (скапи) затворски места, кои најверојатно брзо ќе се пополнат (и ќе се преполнат) за релативно кратко време, а сето тоа нема да биде од корист за подобрување на безбедноста во заедницата. Оттука, потребна е казнена политика за намалување на бројот (или барем запирање на растот) на затворската популација. Авторот на трудот истакнува дека за решавање на проблемот на пренатрупаноста треба да се земат предвид Препораката број R (99) 22 на Комитетот на министри до земјите-членки за пренатрупаноста во затворите и зголемувањето на затворската популација и Препораката Res (92) 17 во врска конзистентност во изрекувањето на казната. На оваа проблематика се однесуваат и серија други меѓународни документи. Исто така, авторот предлага начини за намалување на затворската пренатрупаност, односно истакнува дека можно решение на проблемот е почеста примена на алтернативните санкции и мерки. Како прв чекор, треба да се охрабрат судиите почесто да ги применуваат алтернативните мерки предвидени со Кривичниот законик, но и да се убеди пошироката јавност дека со нив не се доведува во прашање системот на казнена правда, напротив, бенефитот од нив е голем. Потоа, следен чекор е почеста примена на условниот отпуст. Во Препораката Res (2003) 22 за условното отпуштање, Комитетот на министри на Советот на Европа укажува дека „условниот отпуст претставува еден од најделотворните и конструктивни мерки за спречување поврат и за унапредување на ресоцијализацијата, овозможувајќи планирање, помош и надзор над реинтеграцијата на затвореникот во општеството“. Домашната казнена практика се соочува со слабости на системот на условен отпуст. Тоа е докажано емпириски. Исто така, можно решение на проблемот на пренатрупаност би било и воспоставување пробациска служба. Веројатно најефективниот начин за намалување на големината на затворската популација е да се воведо добро опремена пробациска служба, која ќе обезбеди поддршка за затворскиот систем и алтернативните мерки во кои судовите и пошироката јавност ќе имаат доверба. Од страна на Управата за извршување санкции веќе е подготвена сеопфатна Стратегија за воведување пробациска служба и веќе се доделени средства за нејзино воспоставување. Брзото воведувањето ваква служба треба да се разгледа во најкраток можен рок.

Д-р Ангел Ристов, доцент на Правниот факултет, „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија

Вонбрачната заедница во македонското право *de lege ferenda*

Апстракт

Вонбрачната заедница во македонското право, за разлика од другите европски држави, е многу подоцна призната кон крајот на минатиот милениум. Причина за ваквото доцнење се традиционалните семејни и конзервативни вредности во македонското општество. Нејзиното законско уредување во Законот за семејството во 1992 година, претставуваше една од позначајните реформи во семејното законодавство. Во последниве две децении современите тенденции во брачните и семејните односи кои се манифестираат преку се поголемиот број на разведени бракови, зголемен број на деца родени вон брак, намалениот број на ново склучени бракови, подоцнежната возраст за стапување во брачна заедница и др., не ја одминаа ниту Македонија. Недоволната регулатива по однос на уредувањето на брачната заедница придонесе во практиката за дејават бројни проблеми и дилеми поврзани со вонбрачната заедница. Со оглед дека е во тек постапката за изготвување на Граѓанскиот законик на Република Македонија, авторот во трудот дава свои предлози и мислења како подобро и потемелно да се регулира вонбрачната заедница, со цел да се надминат проблемите во практиката и да се прифатат решенија со кои македонското законодавство ќе се приближи до современите трендови на уредување на вонбрачната заедница.

Cohabitation in Macedonian Law De Lege Ferenda

Abstract

Cohabitation in Macedonian Family Law, unlike the other European countries, is much later recognized, at the end of the last millennium. The reason for this delay is the conservative and traditional family values in the Macedonian society. Its legal regulation in the Family Law from 1992, represented one of the most important reforms in family law. In the last two decades modern tendencies in marriage and family relations that are manifested by the growing number of divorces, increased number of children born outside marriage, the reduced number of new marriages, later age for entry into marriage, etc., are present also in Macedonia. Insufficient regulation regarding the cohabitation in the practice occur numerous problems and dilemmas associated with cohabitation. Given that the procedure for the preparation of the Civil Code of the Republic of Macedonia is ongoing, the author of the paper give his suggestions and opinions for better and thoroughly regulation of the cohabitation, in order to overcome problems in practice and to adopt the solutions in the Macedonian legislation that will be closer to the modern trends of regulating cohabitation.

Д-р Ненад Гавриловиќ, доцент, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија

Одговорноста за штета предизвикана од животни во новото македонско отштетно право

Апстракт

Во трудот се анализира одговорноста за штета предизвикана од животни во новото македонско отштетно право, како резултат на реформата на Законот за облигационите односи извршена во 2008 година. Притоа, проблематиката најпрво се изложува историски, за да се увидат развојните тенденции на македонското отштетно право во поглед на одговорноста за штета причинета од домашни и диви животни и да се согледаат соодветноста и оправданоста на актуелните правни правила. Потоа се разгледуваат главните белези на новите правни правила, особено имајќи го предвид и нивниот однос со правилата содржани во посебните прописи.

Клучни зборови: *штета, домашни животни, дивеч, Новела 2008, посебни прописи*

Nenad Gavrilovic, PhD Assistant Professor,
Faculty of Law “Iustinianus Primus”, University “Ss Cyril and Methodius” in Skopje

Liability for damage caused by animals in the new Macedonian tort law

Abstract

The paper analyzes the liability for damage caused by animals in the new Macedonian tort law as a result of the reform of the Law on Obligations carried out in 2008. The issues are first analyzed from an historical perspective, in order to identify the trends of development of Macedonian tort law in respect of the liability for damage caused by the wild and domestic animals and to consider the appropriateness and feasibility of the current legal rules. Afterwards, the main traits of the new legal rules are reviewed, especially taking into consideration their relationship with the rules contained in special regulations.

Key words: *damage, domestic animals, wild animals, reform of 2008, special regulations*

Д-р Ивана Шумановска-Спасовска, доцент, Правен факултет „Јустинијан Први“ Скопје,
Универзитет „Св. Кирил и Методи“ Скопје, Република Македонија
Константин Битраков, дипломиран правник, на Правниот факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методи“ Скопје, Република Македонија

ВЛИЈАНИЕТО НА ПРИНЦИПОТ НА ЕТИЧНОСТ ВО ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА ВРЗ ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА, ДЕПОЛИТИЗИРАНА И КВАЛИТЕТНА ЈАВНА АДМИНИСТРАЦИЈА

Апстракт

Едно од основните обележја на едно демократско општество, е дека, администрацијата треба да функционира како заштитник и промотор на демократските вредности на Уставот и демократска политичка култура. Оттука, и една од целите на реформите на јавната администрација е постигнување на професионална, деполитизирана и квалитена јавна администрација. Консеквентно на ова, сметаме дека и реалната имплементација на принципот на етичност има непосредно влијание кон постигнување на овие вредности на јавната администрација. Имено, етичноста е непосредна поврзана со остварувањето на четирите основни вредности кои ги остварува државната управа, како што се правните, социјалните, економските и политичките вредности. При тоа етиката, во денешно време претставува глобален предизвик посебно нагласен со соочувањето со појавата на Новиот јавен менаџмент и предизвиците на глобализацијата.

Во рамките на овој труд ќе дадеме одговор на неколку прашања поврзани со принципот на етичност во јавната администрација. Најпрво ќе ја прикажеме правната рамка со која се обезбедува овој принцип, а потоа ќе видиме дали и на кој начин се остваруваат моралните вредности во јавната администрација? Кои се детерминантите на етиката во јавната администрација? Дали етичното постапување би можело да влијае на обезбедување на професионална и непристрасна јавна администрација? Кои се причините кои влијаат на неморалното однесување на службениците? Односно, на кој начин може да се влијае на индивидуалната и колективната свест кај вработените во администрацијата, како да се сменат луѓето, нивните ставови и вредности и сето тоа во контекст на добивање на вистински професионалци кои ќе ја дадат вистинската слика на модерна јавна администрација, онаква како што доликува на веројските стандарди? При тоа посебен акцент ќе биде ставен на одговор на прашањата поврзани со остварувањето на осумте клучни компоненти на етичка инфраструктура кои ги идентификува OECD, како што се: политичката поставеност, ефективна правна рамка, ефикасни механизми за одговорност, остварливи етички кодекси, механизми за професионална социјализација (вклучувајќи и обука), постоење на централно координативно тело за етика и активно цивилно општество кое ќе делува како контролор.

Како една од целите на трудот е и анализа на тоа дали и на кој начин се имплементираат Етичките кодекси, какво е нивното значење и што подразбира законито, чесно, транспарентно и одговорно работење на службениците.

Основната хипотеза на истражувањето ќе биде дека само создавањето на услови (организациони, институционални, кадровски, технички и сл.) кои овозможуваат вистинска имплементација на оваа начело, односно усогласувањето на она што е законски нормирано и капацитетите во пракса може директно да придонесат на остварување на професионална, непристрасна и квалитетна јавна администрација.

Клучни зборови: *етика во јавна администрација, етичка и морална одговорност, добро управување, деполитизација и јавни услуги.*

Д-р Лазар Јовевски, доцент, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија

Мирно решавање на работни спорови

Апстракт

Трудот мирно решавање на работните спорови во својот опфат ја поставува на дневен ред особено актуелната тема за решавањето на работните спорови, и тоа според принципите на мирно решавање. Мирното решавање на работните спорови се темели на неколку постапки, како што е арбитражата, посредувањето и мирењето. Трудот ги опфаќа овие познати методи на мирно решавање поставени низ призма на решенијата во Законот за мирно решавање на работни спорови на Република Македонија. Авторот се задржува како на нормативната појавност на начините на мирно решавање на работните спорови, така и на етимолошката суштина на целокупниот систем и неговите делови поделно. Во трудот се анализираат добрите и лошите страни на правните решенија и се предлагаат соодветни подобрувања, при што авторот константно ја афирмира тезата за неопходност од вистинска примена на системот на мирно решавање на работни спорови.

Клучни зборови: *работни спорови, посредување, арбитража*

Abstract

Paper refers to disputes in its scope sets the agenda particularly current topic for the settlement of labor disputes, and the principles of peaceful settlement. Peaceful resolution of labor disputes is based on several procedures, such as arbitration, mediation and reconciliation. The paper covers these known methods of peaceful settlement set through the prism of the provisions of the Law on peaceful settlement of labor disputes in Macedonia. The author focuses the legal options of peaceful settlement of labor disputes and the ethimological essence of the whole system and its parts separately. The paper analyzes the pros and cons of legal solutions and propose appropriate improvements, which the author constantly affirms the thesis of the necessity of a real application of the system of peaceful settlement of labor disputes.

Key words: *Labor dispute, mediation, arbitration, reconciliation*

Д-р Борка Тушевска, доцент, Правен факултет Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип,
borka.tusevska@ugd.edu.mk;

ПРЕКУГРАНИЧНОТО СПОЈУВАЊЕ НА ТРГОВСКИТЕ ДРУШТВА ВО ЕВРОПСКАТА УНИЈА

*-Кој има најголем бенефит, а кој најголем ризик од оштетување од прекуграничното
спојување на трговските друштва во Европската Унија-*

Апстракт

Спојувањето на трговските друштва претставува исклучително сложена проблематика која допира до повеќе аспекти на приватното право. Комплексноста на ова проблематика посебно доаѓа до израз на теренот на прекуграничното спојување на трговските друштва што како статусна промена вклучува повеќе прашања од конкурентското, трудовото, компаниско, облигационо право.

Прекуграничното спојување како модерен концепт на создавање вредности имплицира економски развој што првенствено се огледа во создавањето глобални конкуретни трговски друштва во светски размери. Во основа, преку утврдувањето на постапката за прекугранично спојување, економската логика на Европската Унија (*во понатамошниот текст ЕУ*) беше да создаде конкуретни трговски друштва во меѓународната трговска заедница, кои рамо до рамо со светските гиганти ќе одговорат на потребите на бизнис и потрошувачкиот сектор. Сепак, секоја економска логика нужно мора да биде следена од соодветна правна рамка која ќе ја следи економската законитост, истовремено, ќе превенира повреди на правниот поредок.

Целта на трудот е преку анализа на примарното и секундарното законодавство за прекугранично спојување, да ги анализираме предностите и слабостите на постоечкиот правен режим за прекугранично спојување, со фокус на прашањето за бенефицијарноста на овој концептот и позицијата на субјектите чии интереси преку спојувањето во најголем обем се доведени во прашање.

Клучни зборови: *спојување, припојување, доверители, малцински акционери, работници, економски развој.*

CROSS-BOARDER MERGER OF COMPANIES IN EUROPEAN UNION

Abstract

Merger of the companies is an extremely complex issue related with many aspects of private law. The complexity of this subject is particularly evident in the field of cross-border merger of trade companies. As one of the statutory amendments, cross border merger include numerous questions from competition, labor, company and obligation law. As a modern concept of creating values, cross border merger implies economic development primarily reflected in creation of global competitive companies worldwide. Basically, creating the legal regime for cross-border merger was directly connected with the main intention of EU which was creation of competitive trade companies that'll meet the need of consumer and business sector worldwide. Nevertheless, any economic logic, must be followed with proper legal regime that simultaneously'll prevent from failure of the legal system.

The main goal of this article is to analyze the advantage and disadvantage of the existing legal regime for cross-border merger, emphasizing the issue about the benefits of this concept and the position of the subjects which interest are at the biggest risk.

Key words: *merger, acquisition, creditors, minority shareholders, workers, economic development.*

Бобан Мисоски, доцент, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија

Дивна Илиќ Димоски, доцент, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија

Улогата на судијата при оценка на изказот на обвинетиот во постапката за спогодување

Апстракт

Во рамките на овој труд авторите ја разгледуваат улогата на судијата при оценката на изказот на обвинетиот во текот на постапката за сподување помеѓу јавниот обвинител и обвинетиот и неговиот бранител, имајќи предвид дека во ЗКП, од една страна, е предвидено невмешување на судот во самиот процес на спогодување за видот и висината на санкцијата, а од друга страна, пак, е предвидена неговата обврска за оценка на законитоста на поднесената предлог-спогодба. Притоа, авторите елаборирајќи го начинот на оценка, ја нагласуваат потребата од активна улога на судот и го апострофираат значењето на овој судски ангажман. Во таа насока тие заклучуваат дека судот при вршењето на контролата треба покрај оценката на свеста и доброволноста на дадената изјава на обвинетиот треба особено внимание да му посвети и на контролата на квалитетот на доказите врз кои што се темели поднесената предлог-спогодба.

Д-р Тони Ѓоргиев, доцент, Воена академија „Генерал Михаило Апостолски“ Скопје,
Универзитет „Гоце Делчев“ Република Македонија

ПРОБЛЕМИ НА РЕГУЛИРАЊЕ НА ПРЕТРЕСОТ КАКО ДОКАЗНА МЕРКА.

Апстракт

Претресот е една од најстарите истражни мерки и претставува класична постапна работа на ограничување на уставното право на неповредливост на домот наменета на легитимните цели на јавното казнување. По својата цел наликува на некои други мерки за пронаоѓање на докази и податоци кои ги спроведуваат државните тела, овластувања на полицијата во превентивни цели (како на пример: преглед, рација, блокада, криминалистички преглед и други) но, од нив значајно се разликува по интензитетот затоа што во правниот поредок поинтензивно се регулира со посебни заштитни форми и подлегува на посебен режим на спроведување. Предмет на истражување во трудот ќе бидат најважните проблеми на регулирање на претресот како доказна мерка.

Клучни зборови: *претрес, дом, докази, регулиране.*

Abstract

The search is one of the oldest investigative measures and a classic work of gradual limitation of the constitutional right to the inviolability of the home designed to the legitimate aims of public punishment. Its aim resembles some other measures to track down evidence and data that implement the state bodies of the police in preventive purposes (such as review, raid, blockade, and other criminal review) but one significant difference in intensity because in the legal system more intensively regulated by separate protective forms and buckle under the special enforcement regime. Studied in the paper are the most important problems of regulating the hearing as proof measure.

Keywords: *search, home, evidence regulation.*

М-р. Лилјана Јоноски, Бизнис Академија Смилевски, Скопје Република Македонија
М-р. Лазе Јакимоски, Универзитет Св. Климент Охридски, Битола, Правен Факултет –
Кичево, Република Македонија

**ПРЕДИЗВИЦИ ВО ПРАВНАТА РЕГУЛАТИВА КОЈА ШТО ГО ТРЕТИРА
КОРПОРАТИВНИОТ КРИМИНАЛ
CHALLENGES IN LAW REGULATIVE WHICH TREATS CORPORATIVE
CRIMINAL**

Апстракт

Свртувањето на вниманието кон корпоративниот криминал коинцидира со јакнењето на улогата на корпорациите, не само во економската сфера, туку и во јавниот сектор (јавни претпријатија и установи, јавни нарачки, тендери итн.). Нееднаквата положба, големината, профитот и степенот на концентрација на капиталот и активностите на компаниите, слично на различниот социјален и професионален статус на поединецот во случајот со „криминалот во бели јаки“, имаат клучно влијание врз карактеристиките на корпоративниот криминал.

Изменетата оптика е резултат и на сè **пообемната правна регулатива** на активноста на трговските друштва и другите правни лица: некогашните либерални стојалишта за апсолутна автономија на приватниот сектор и неговите дејности (кои во македонската транзиција предизвикаа вистинска економска пустош), во последниве две-три декади се драматично променети во правец на зајакната регулација од страна на државни или регулаторни тела, заради заштита на интересите на потрошувачите, конкуренцијата и другите пазарни законитости, како и законитоста во работењето на компаниите.

Клучни зборови: *корпоративен криминал, правна регулатива, конкуренција*

Abstract

Turning the attention to corporative or economic crime coincides with the strengthening of the role of corporations, not only in the economic sphere but also in the public sector (public enterprises and institutions, public orders, tenders etc.). Unequal position, size, profits and the level of concentration of capital and the activities of the companies, similar to the different social and professional status of individuals in the case of "crime in white collars" have a critical impact on the characteristics of corporative crime.

Modified optics is the result of more and **robust legislative activity** of companies and other legal entities: the former Liberal stands for absolute autonomy of the private sector and its activities (which Macedonian transition caused real economic devastation). However, in the last two or three decades these stands have been changed dramatically in the direction of enhanced regulation by governmental or regulatory authorities in order to protect the interests of consumers, competition and other market rules, as well as the legality of the companies.

Key words: *corporative criminal, law regulative, competition*

Д-р Есин Кранли Бајрам, доцент, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија

Концептот на римското тестаментално наследување и неговото влијание врз македонското и наследното право на Европската Унија
The Concept of the Roman Testamentary Succession and its Influence on the Macedonian and The Law on Succession of The European Union

Апстракт

Централниот интерес на овој труд се состои во елаборација на генезата и развитокот на идејата за слободата на тестаментално располагање на оставителот, особено зарди фактот што третирањето на прашањата за утврдување на принципите на тестаменталното наследување, како и местото и значењето на тестаменталното наследување во наследните системи се чини секогаш актуелно прашање.

Имајќи го во предвид фактот дека предмет на интерес на овој труд е тестаменталното наследување во римското право, споредено со позитивното македонско тестаментално, наследување како и со наследното право на Европската Унија, заради што најзначајна цел на овој труд ќе биде тоа што уште еднаш ќе се покаже врската на римското право со правата особено на континенталните правни системи во областа на *ius privatum*.

Заклучокот на овој краток преглед ги содржи сличностите и разликите меѓу римското и македонското тестаментално наследување, како и современите тенденции во оваа област, посебно со решенијата во правото на ЕУ

Клучни зборови: *тестаментално наследување, принципи на тестаментално наследување, тестамент, наследно право на ЕУ*

Abstract

This paper's central topic is the genesis and the development of the idea of the freedom of testamentary disposition of the defunct person, especially because of the fact that the treatment of the solutions for the manner in which the criteria for the principles of testamentary succession are determined, as well as the position and the significance of the testamentary succession in different succession systems seems like constantly present question.

Having in mind the fact that this paper's subject of interest is the testamentary succession in Roman Law, compared with present Macedonian testamentary succession, as well as the EU Law on Succession, the main aim of this paper is that the research has the function of one more attestation for the influence of the Roman Law over the all ranges of *ius privatum* of the continental legal systems.

The conclusion of this short review will be brought down to an attempt to see the similarities, the differences between the solutions of the Roman Law and the ones in the Macedonian legislation, as well as the modern tendencies in the area, especially with the solutions presented in the Law of the EU.

Keywords: *testamentary succession, principles of testamentary succession, testamentum, Law on Succession of the EU*

Д-р Христина Рунчева Тасев, асистент на Правниот факултет “Јустинијан Први” Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија

ИДЕИТЕ НА МАРК ТУЛИЈ КИКЕРОН ЗА ДРЖАВНОТО УРЕДУВАЊЕ CICERO'S IDEAS FOR POLITY

Апстракт

Предметниот текст има за цел да ги прикаже клучните идеи на Марк Тулиј Кикерон за најдоброто државно уредување. Комплексната идеја за најдобриот државен облик и неговата организација на власта е изложена во неговото клучно филозофско дело, *De re publica*, кое е плод на Кикероновото долгогодишно искуство во политиката, филозофијата, ораторството. Марк Тулиј Кикерон во *De re publica* ја претставил сопствената визија за идеалната држава, преточена во моделот на Римската република, заснована на напишан устав. Римската *res publica* е изградена на сличен начин како и римското право. Имено, како што римското право е создавано низ практична примена на правните норми врз определени случаи, така Републиката е заснована врз практична организација на власта согласно потребите на римските граѓани, а не врз основа на однапред зададени уставно-правни норми. Опфатени се и Кикероновите идеи за народен суверенитет (*res publicares populi*), како и основите на договорниот карактер на Кикероновата дефиниција за државата која бележи низа рефлексии во подоцнежната филозофска мисла, особено во делата на Русо, Хобс, Ролс итн каде формално се јавува во облик на општествен договор.

Клучни зборови: *Марк Тулиј Кикерон, res publica, државно уредување, устав, теорија за државата*

Abstract

The paper aims to present the key ideas of Cicero for the best polity. The complex idea about the best state form and its organization of government is exposed in his key philosophical work, *De re publica*, that is a result of Cicero's extensive experience in politics, philosophy, oratory. Cicero in *De re publica* has presented his own vision of the ideal state, made into a model of the Roman Republic, based on unwritten constitution. The Roman *res publica* was built in a similar way as the Roman law. Namely, as Roman law was created through the practical application of legal norms on certain cases, so the Republic was based on the practical organization of power according to the needs of Roman citizens. The paper focuses on Cicero's ideas on popular sovereignty (*res publica res populi*), and the contracting character of his definition of state which has received many reflections in the later philosophical thought, especially in the works of Rousseau, Hobbes, Rolls etc. where it formally occurs in the form of social contract.

Keywords: *Cicero, res publica, polity, Constitution, state theory*

Д-р Елена Нешовска Косева, соработник, Правен факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија

МЕТОДИ ЗА ИЗБЕГНУВАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНО ДВОЈНО ОДАНОЧУВАЊЕ: МЕТОД НА ДАНОЧЕН КРЕДИТ VERSUS МЕТОД НА ИЗЗЕМАЊЕ

Апстракт

Прекуграничното дејствување и инвестициската активност надвор од националните граници се предмет на оданочување со даночните правила на две или повеќе даночни јурисдикции. Кога повеќе јурисдикции наметнуваат посебни, и понекогаш, различни правила за оданочување на ваквите прекугранични активности, се појавува феноменот на меѓународно двојно оданочување. Предмет на трудот се унилатералните мерки кои ги преземаат државите во своите национални законодавства за избегнување на меѓународно двојно оданочување, методот на даночен кредит и методот на изземање. Во трудот се прави анализа на основните карактеристики на овие два методи и нивните подваријанти, како и на нивните предности и слаби страни при решавање на сите оние ситуации каде еден ист вид на доход е оданочен во две или повеќе држави. Главни методи кои се користат се методот на анализа, нормативниот и компаративниот метод. Генералниот заклучок е дека најголем број современи држави во светот, вклучително и Република Македонија, се определиле за примена на методот на обичен даночен кредит.

Клучни зборови: *глобализација, двојно оданочување, избегнување на двојно оданочување, метод на даночен кредит, метод на изземање.*

Abstract

Cross-border activities and investment incentives beyond the national borders are subject of taxation in two or more jurisdictions. The problem of double taxation arises when two tax jurisdictions overlap and each country tax the same item of income, profit and capital. The main subject of this paper are the unilateral measures for elimination of double taxation undertaken by the countries, especially the tax credit method and the method of exemption. This paper analyzes the main features of these methods, their pros and cons through in-depth review of the legal provisions and theoretical knowledge. The main conclusion is that most countries, including Republic of Macedonia, use the ordinary tax credit method in terms of elimination of double taxation.

Key words: *globalization, double taxation, elimination of double taxation, tax credit method, method of exemption.*

Novak Krstić, LL.M., Teaching Assistant, Faculty of Law, University of Niš, Republic of Serbia

CURRENT TRENDS IN FORCED HEIRSHIP REGULATION IN COMPARATIVE LAW –
WITH PARTICULAR REFERENCE TO THE WAYS OF IT'S REGULATION IN SERBIAN
AND MACEDONIAN LAW

In this paper the author analyzes current trends of regulation of some issues of forced heirship, which can be noticed in the Continental European Law (Civil Law). The special attention will be payed to the issues of the circle of compulsory heirs, the ammount of compulsory portion, as well as the legale nature of compulsory portion. The author will signify actual tendencies in these issues in contemporary comparative law, and reforms that have been made by European legislators in recent decades. Since Serbia and Macedonia are on the road of bringing their civil codifications, it is necessary to look at the existing regulations of forced heirship, but also to present proposals on how some issues should be regulated in the future codes. In this sense, we will consider the ideas that the Commission for the preparation of Civil Codes of Serbia and Macedonia have presented with regard to the reform of forced heirship.

Key words: *forced heirship, compulsory heirs, ammount of compulsory portion, trends in comparative law.*

LLM Milorad Markovic, Podgorica, Monte Negro.

REASONS FOR REFORM OF CRIMINAL PROCEDURE LEGISLATION OF MONTENEGRO AND EXPECTED RESULTS

Abstract

Reform of the criminal procedural legislation of Montenegro continued with the Draft Law on Amendments to the Criminal Procedure Code, which is in the adoption process. New reform continues with the parcelization of criminal procedural legislation. Some special proceedings are removed from the Code and regulated by special laws. Montenegrin criminal procedural legislation with respect to the legislation of the region suffered the least systemic amendments to criminal procedure but with the constant problem in the implementation. Some new institutes are not operational in practice of the Montenegrin judiciary or did not achieve the purpose of prescribing. Author examine the reasons for the frequent amendments of criminal procedure, the actual need and the results that can be expected. The analysis will also present key novelties in the Law on Amendments to the Criminal Procedure Code, in terms of their relevance and legitimacy.

Keywords: *Reform of the criminal procedural legislation, Rule of law, Judiciary, Draft Law on Amendments to the Criminal Procedure Code.*

М-р Илија Манасиев, асистент, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија

Вонсудско решавање на спорни правни односи

Апстракт

Целта на овој научен труд е да го продлабочи истражувањето на главната конференциска тема. Класичната правна теорија, правниот однос го дефинира како општествен однос, регулиран со правна норма. Правните односи се централен дел од правната теорија, но и исклучително важни и за правната практика.

Вообичаено е да се појавуваат спорни правни односи. Решавањето на спорните правни односи завзема клучно место во правниот систем на државата воопшто. Познати се неколку видови на решавање на спорните правни односи, од кои што во фокусот на овој труд се вонсудските начини на решавање на спорни правни односи: преговарање, медијација, арбитража, мед-арб.

Во вториот дел од овој научен труд, се третираат предностите на вонсудското решавање на спорните правни односи. Овој научен труд користејќи го компаративниот метод, се осврнува на практиката на вонсудското решавање на спорни правни односи, во Република Македонија, но и нивната примена на регионално и Светско ниво.

Заклучок на овој научен труд е дека вонсудското решавање на спорните правни односи е корисно за правниот поредок, но и за страните во спорниот однос. Во оваа насока се и бројните предлози кои што произлегуваат од овој научен труд со цел за поттикнување на решавање на правните односи по вонсудски пат.

Abstract

The objective of this scientific paper is to deepen research on the main conference theme. Classical legal theory, defines the legal relationship as a social relationship, regulated by a legal norm. The legal relationships are a central part of legal theory, but also are extremely important for the legal practice.

The appearance of the disputes in legal relations is usual. Resolving disputes in legal relations, occupies a key place in the legal system of the country in general. There are several types of resolving disputes in legal relations, of which the focus of the paper is on out of court ways of solving disputes in legal relations as: negotiation, mediation, arbitration, med-arb.

The second part of this scientific work, treats the advantages of out of court resolution of disputes in legal relations. This paper uses the comparative method, referring to the practice of out of court resolution of disputed legal relations in the Republic of Macedonia and their application on regional and global level.

Conclusion of this research paper is that out of court resolution of disputes in legal relations is beneficial for the legal system, but also for the parties to the disputed relationship. In this direction there are numerous proposals arising from this scientific work in order to encourage the settlement of legal relations in out of court procedure.

М-р Марко Кртолица, соработник, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија

КОМИСИИТЕ ЗА ВИСТИНАКАКО МЕХАНИЗАМ НА ТРАНЗИЦИОНАТА ПРАВДА

Апстракт

Во последните 30 години концептот на транзициона правда доживува се поголема примена и популарност. Во таа насока, еден од најкористените, а воедно и еден од најпопуларните механизми на транзиционата правда се комисиите за вистина. Навлегувајќи скромно во транзиционата практика во текот на 80-тите години на XX – от век, денес комисиите за вистина претставуваат еден од најпопуларните механизми за соочување со проблематично минато. Во последните 25 години, светот е сведок на постоење на повеќе од 30 комисији за вистина. Искуството со сите нив ни покажува дека секоја комисија за вистина е уникатна во поглед на нејзините надлежности, мандатот и структурата. Сепак, без разлика на непостоењето на фиксен модел на комисија за вистина, за голем број автори постои консензус околу нивната улога во процесот на соочување со проблематичното минато. Комисиите за вистина, без разлика на нивната структура, надлежностите и мандатот се механизам, кој ја истражува, утврдува и јавно ја признава вистината, помага во моралната осуда на направените злосторства, излегува во пресрет на потребите на жртвите, помага во процесот на помирување и нуди платформа за политички и институционални реформи со што позитивно влијае врз процесот на соочување со проблематичното минато. Предмет на трудот ќе биде анализа на функционирањето и значењето на комисиите за вистина. Во трудот се прави обид да се покаже дека комисиите за вистина се механизам, кој придонесува во процесот на соочување со проблематичното минато и влијае врз демократската консолидација и помирувањето во една држава. Главни методи, кои се користат се методот на анализа, историскиот, нормативниот и политиколошкиот метод.

Клучни зборови: *политика, политички систем, демократија, транзиција, комисији за вистина.*

THE TRUTH COMMISSIONS AS MECHANISM OF TRANSITIONAL JUSTICE

Abstract

In the last 30 years, the concept of transitional justice has been experiencing greater application and popularity. In this regard, one of the most used and also one of the most popular mechanisms of transitional justice are the truth commissions. Entering the transitional practice, in modesty, during the 80s of the XX century, truth commissions today represent one of the most popular mechanisms to face the problematic past. In the last 25 years, the world has witnessed the existence of more than 30 truth commissions. The experience with all these shows that each truth commission is unique in terms of its powers, mandate and structure. However, regardless of the lack of a fixed truth commission model, for many authors there is a consensus regarding their role in the process of facing the problematic past. Regardless of their structure, powers and mandate, the truth commissions are a mechanism which investigates, determines and publically acknowledges the truth, helps the moral condemnation of the crimes made, meets the victims' needs, helps in the process of reconciliation and offers a platform for political and institutional reforms, positively influences the process of facing the problematic past. The subject of this paper will be an analysis of the functioning and the meaning of the truth commissions. The paper attempts to show that the truth commissions are a mechanism which contributes to the process of facing the problematic past and influences the democratic consolidation and reconciliation in one country. Main methods, which are being used, are the method of analysis, historical, normative and political method.

Key words: *policy, political system, democracy, transition, truth commission.*

М-р Душан Босиљанов, соработник, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија

Утврдување на платата во трговските друштва во македонското законодавство

Апстракт

Наградувањето на работниците за извршената работа претставува еден од основните елементи на работниот однос, како и на севкупниот економски и социјален живот на секое општество. Во рамките на овој труд, направен е осврт на законските прописи кои ја регулираат платата во Република Македонија како и практичните искуства кои претставуваат индикатор на реалната слика на пазарот на труд. Претставени се мерилата, условите и критериумите врз основа на кои трговските друштва ја носат одлуката за висината на платата на своите работници. Претставен и е односот и влијанието на процесот на утврдување на платата во рамките на трговските друштва со актуелните општествени движења во економијата.

Користејќи се во најголем дел со правниот метод, но и со историскиот, како и компаративниот, проширувајќи со одредени социолошки претпоставки и анализи, како и преку синтеза на статистички податоци се доаѓа до одредени заклучоци за суштината и значењето на утврдувањето на висината на плата во рамките на трговските друштва во Република Македонија.

Клучни зборови: плата, трговски друштва, трошоци за живот, животни потреби.

Abstract

The remuneration of workers for performed activity is one of the basic elements of the employment and the overall economic and social life of every society. Within this paper there is a review of the legislation governing the salary in the Republic of Macedonia as well as practical experiences which represent an indicator of the real picture of the labor market. Presented measurements, conditions and criteria on which the legal entities take the decision on the amount of salary to its workers. Presented is the relationship and influence of the process of determining the salary within the legal entities with current social movements in the economy.

Using mostly the legal method, but also the historical and comparative extending certain social assumptions and analyzes, as well as an attempt throughout the synthesis of the statistical data set specific settings for the essence and importance of setting the salary in the legal entities in the country.

Key words: salary, legal entities, cost of living, life needs.

Јасна Цветковска Велковска, Виши специјалист за корпоративно право во Македонски Телеком, Република Македонија

Зајакнување на механизмите за заштита на правата и интересите на акционерите кај корпоративните зделки – големи зделки и зделки со заинтересирана страна

Апстракт

Целта на овој труд е да се прикажат законски утврдените механизми за заштита на правата и интересите на акционерите кај корпоративните зделки преку посебно утврдена постапка за одобрување на големите зделки и зделките со заинтересирана страна, со акцент на измените и дополнувањата на Законот за трговски друштва од декември 2012 година во делот на одобрување на зделка со заинтересирана страна и воведувањето на посебно кривично дело во Кривичниот Законик на Република Македонија во јуни 2013 година - Злоупотреба при склучување на договор меѓу заинтересирани страни.

Имено, имајќи ги предвид широките овластувања на органот на управување и менаџментот во управувањето со деловните активности и средствата на друштвото, и практичната неможност акционерите, посебно во големите акционерски друштва со сложена акционерска структура, да вршат контрола над ваквото управување, неопходно е воспоставување на цврсти механизми за заштита на правата на акционерите кај корпоративните зделки кои се склучуваат од страна на друштвото.

Клучни зборови: *голема зделка, зделка со заинтересирана страна, Собрание, орган на управување*

Abstract

The purpose of this paper is to present the legally determined mechanisms for protection of the rights and the interests of the shareholders in the corporate transactions through a specially determined procedure for approval of major transactions and transactions with an interested party, with a focus on the amendments to the Law on Trade Companies from December 2012 in the part related to the approval of the transactions with an interested party and the introduction of a separate criminal act in the Criminal Code of the Republic of Macedonia in June 2013 – Misuse in concluding an agreement between interested parties. Namely, having into consideration the broad authorizations of the management body and the Management in managing the business activities and the assets of the Company, as well as the practical inability of the shareholders, especially in the big joint stock companies with complex shareholders' structure, to control such management, it is necessary a strong mechanism to be introduced for protection of the rights of the shareholders in the corporate transactions of the Company.

Key words: *major transaction, transaction with an interested party, Shareholders' Assembly, management body*

Д-р Кристина Мишева, Асистент, Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип,
Република Македонија

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И СПОГОДБАТА ЗА САНИТАРНИ И ФИТОСАНИТАРНИ СТАНДАРДИ

Во 2003-тата година Република Македонија стана 146 членка на Светската трговска организација. Како потписник на СТО, исто така е потписник на низа договори меѓу кои е и Спогодбата за санитарни и фитосанитарни стандарди. Имено, СФС спогодбата е дел од WTO договорот од 1995 година и се однесува на мерките за безбедност на храна. Според ова примената на меѓународните стандарди е обигаторна во доменот на мерките за безбедност на храна. Но и покрај тоа што Република Македонија има постигнато високо ниво на хармонизација на легислативата и СПС стандардите кои се однесуваат на фитосанитарната политика, регулацијата која се однесува на заштита на растенијата, на мерките за заштита во областа на ветеринарството, сепак, не е имуна на проблемите кои произлегуваат во доменот на заштита и безбедноста на храната и контролата на болестите кај животните.

Клучни зборови: *СТО, СФС спогодбата, национална легислатива, трговија, ограничувања.*

Abstract

In 2003 Republic of Macedonia became the 146 member of the World Trade Organization WTO. Sanitary and Phytosanitary measures (SPS Agreement) was brought in 1995 as a part of the WTO Agreement that applies to the food safety and animal and plant health measures. There for any member state is obligate to adopt the SPS measures. Despite the fact that Republic of Macedonia has achieved a high level of harmonization of it's legislation with the SPS standards, it is not immune to the problems that impact in the area of food safety, animal disease control and plant protection products in the last few years.

Key words: *WTO, SPS agreement, national legislation, trade, constraints*

Д-р Марија Амповска, асистент, Правен факултет Универзитет "Гоце Делчев" Штип,
Република Македонија
marija.radevska@ugd.edu.mk

Правните предизвици при уредување на граѓанско - правната одговорност за штета причинета со нуклеарен инцидент

Апстракт

Со појавата на нуклеарната енергија станало јасно дека класичните принципи на отштетното право се соодветни за конвенционалните ризици, но не се доволни и не се соодветни за регулирање на новиот феномен – нуклеарна енергија. Со дистанцирањето од класичните принципи дошло до создавање на посебен правен режим на граѓанско - правна одговорност за нуклеарна штета што се наметнало како потреба која го условува развојот на нуклеарната индустрија. Исклучителните ризици вклучени во производството на нуклеарната енергија се главниот предизвик во правното регулирање на овој феномен. Во трудот ќе бидат прикажан токму начинот на кој овој посебен режим се справува со нивното регулирање. Посебен осврт ќе биде направен во однос на правниот предизвик за уредување на носителот на нуклеарната одговорност, поимот на нуклеарна штета, прашањето за каузалитетот, а ќе бидат претставени и воспоставените принципи на правниот режим на нуклеарна одговорност.

Клучни зборови: *нуклеарна енергија, нуклеарен оператор, нуклеарна одговорност, нуклеарна штета, граѓанско - правна одговорност за причинета штета.*

Abstract

The appearance of the nuclear energy made it clear that the ordinary tort law rules were appropriate for conventional risks but not for the new phenomena – the nuclear energy. Stepping away from the ordinary rules of tort law has lead the way to creating a special regime of nuclear liability which was set as needed and necessary for the development of nuclear industry. The main challenge regarding the legal regulation of the phenomena nuclear energy is the exceptional risk involved in nuclear power production. The focus in this paper is the method and the instruments used in this special regime in order to deal with this exceptional risk. Special emphasizes will be made in respect the legal challenge of regulating the liable person in case of nuclear liability, the nuclear damage, the causation. The principles of the legal regime of nuclear liability on both national and international level will be presented as well.

Key words: *nuclear energy, nuclear operator, nuclear liability, nuclear damage, nuclear liability.*

М-р Марјан Коцевски, нотар, Република Македонија

СУПЕРВИЗИЈА НА НОТАРСКОТО РАБОТЕЊЕ

Апстракт

Надзор над нотарското работење претставува еден од основните постулати на кои се заснова остварувањето на Нотаријатот како јавна служба. За таа цел, законите кои ја уредуваат нотарската служба (Законот за вршење на нотарските работи со кој е воведен нотаријатот во Република Македонија и потоа Законот за нотаријатот), посебно ја регулираат и материјата која се однесува на супервизија (надзор) над законитоста на работењето на нотарите.

Надзорот над законитоста на работењето на нотарот, како редовен така и вонреден, се врши од страна на Министерот за правда и Нотарската комора на РМ. Постапувањето на нотарот спротивно на законските одредби, констатирано при извршениот надзор, претставува основ за поведување на дисциплинска постапка спрема нотарот на кој му е вршен надзорот.

Имајќи во предвид, дека со одредени закони нотарот доби и доверени надлежности (водење на оставинска постапка, достава на писмена за суд и др.), надзор на работењето на нотарот како повереник на суд или друг одреден орган го врши судот или органот кој му ја доверил работата на нотарот.

Со Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, предвиден е посебен вид на надзор кој се врши од страна на Комисија на Нотарската комора на РМ, а се однесува на примената на одредбите од овој закон од страна на нотарот при вршење на нотарската служба.

Исто така, посебен вид на надзор е инспекцискиот надзор на спроведувањето на Законот за заштита на личните податоци од страна на нотарот, кој го врши Дирекцијата за заштита на личните податоци преку нивните инспектори.

Покрај споменатите, постојат и други видови на надзори кои се вршат на одредено постапување на нотарот, уредени во посебни закони кои ја регулираат постапката за вршење надзор.

Во овој труд, сеопфатно се разработуваат постапките на вршење надзор над нотарската служба и темелно се претставува суштината на различните видови на надзори, при што подробно се опфатени и се анализирани сите видови на надзор кои се вршат над работењето на нотарите. Исто така, во трудот е содржана анализа од досегашните извршени надзори на нотарското работење во Република Македонија и компаративна анализа за вршење надзор над нотарското работење во земјите од регионот, особено во оние кои имаат слично уредување на нотаријатот како и македонскиот.

УПОТРЕБА НА МОДАЛИТЕТИ ПРИ ОПРЕДЕЛУВАЊЕТО НА НАСЛЕДНИЦИТЕ

Апстракт

Завештателот најчесто во тестаментот, определувањето на универзалните и сингуларните наследници го врши директно, на непосреден начин, без притоа завештателот да врши збогатување на содржината на тестаментот со некакви ограничувања, со некакви услови, рокови или да направи некакви оптоварувања. Сепак, завештателот може да употреби модалитети, кога врши именување на наследниците и на легатарите. Така, завештателот во содржината на тестаментот може, да одреди услови и рокови при определувањето на наследниците или легатарите, да определи нивно оптоварување или да определи нивни заменици. Оттука, целта на овој труд, е преку научно проучување и анализа на модалитетите при определувањето на наследниците, како универзалните, така и сингуларните, да се согледа нивното значење, можноста за нивна употреба од страна на завештателот, а во насока на нивна поголема примена во практиката.

Клучни зборови: *тестамент, завештател, модалитети, услов, рок.*

Abstract

The testator mostly in the will, appointing of the universal and singular heirs are performed directly, in the immediate way, without the testator to performs the enrichment of the content of the will with some limitations, with some conditions, terms or make any burdens. However, the testator may use modalities, when performs naming of the heirs and the legatees. So, the testator in the content of the will can determine the conditions and terms in the appointing of heirs or legatees, to appoint their load or to appoint their deputies. Hence, the purpose of this paper, is through a scientific study and analysis of the modalities in the appointing of the heirs, as universal, righto and singular, to perceive theirs meaning, the possibility of theirs usage by the testator, and in order to their wider application in practice.

Key words: *will, testator, modalities, condition, term.*

М-р Владимир Бангиевски, адвокат од Скопје, Република Македонија

Белешки кон идниот Граѓански законик на Република Македонија - потребата од поинаков третман на таканаречената „Злоупотреба на правото“

Апстракт

Трудот има за цел да укаже на потребата од поинаков третман на правниот институтот „Злоупотреба на правото“ од страна на законодавецот, отфрлајќи го, поточно корегирајќи го, досегашниот законски третман на овој институт како половичен, односно нецелосен. Во трудот се дадени некои аспекти на таканаречената „Злоупотреба на правото“, направен е пресек на досегашната состојба во законодавството на Република Македонија на овој правен институт, како и дадени се предлози до законодавецот како во иднина и на кој начин да се третира таканаречената „Злоупотреба на правото“ во идниот Граѓански законик. Имено, со овој труд се прави обид, во иднина, во самиот Граѓански законик, а со предочување на определени состојби и предлози, да се дојде до поцелосно регулирање на правните ситуации кои значат таканаречена „Злоупотреба на правото“, напуштајќи го традиционалниот и нецелосен третман на овој правен институт во законодавството кај нас.

Abstract

This paper aims to point out the need for different treatment of the legal institute called "Abuse of Law" by the legislator while rejecting and/or correcting the former legal treatment of this institute who is partial and incomplete. The paper presents some aspects of the so-called "Abuse of Law". Reviews, revisions and suggestions are made of the current situation in the Macedonian legislation in this particular area with specific proposals to the legislators on how to improve and to treat a future and improved version of the "Abuse of Law" in the future Civil Code. Specifically, this paper makes remarks of certain situations and proposals the future Civil Code to fully complete and regulate the legal situations to the area of "Abuse of Law", abandoning the traditional and incomplete treatment of this legal institute in the legislation in the Republic of Macedonia.

Раде Ненадик, сопственик на Агенцијата за привремени вработувања „Партнер“

Агенциите за привремени вработувања во Република Македонија

Апстракт

Трудот се здржува на прашањето на вработувањето во македонски рамки. Фокусот во анализата е пред се во однос на постапката за вработување преку агенциите за привремени вработувања, наспроти редовниот начин на посредување при вработувањето. Во трудот се опфатени законските решенија предвидени согласно позитивните прописи, како и начинот на вработување и практичните проблеми кои се јавуваат при имплементација на законските решенија. Авторот дава свои мислења и сугестии за подобрување на системот за вработување преку агенциите за привремени вработувања.

Клучни зборови: вработување, привремени вработувања

Abstract

Labor is referring the issue of employment in Republic of Macedonia. The focus of the analysis is primarily in relation to the employment through temporary employment agencies, as opposed to the regular way of mediation in employment. The paper covered the legal solutions provided in accordance with applicable regulations, as well as the employment and practical issues that arise in the implementation of legal solutions. The author gives his opinions and suggestions for improving the system of employment through temporary employment agencies.

Key words: employment, temporary employment